

Türkiye'de Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun kurulması ile birlikte eğitim sisteminde devrim niteliğinde dönüşümün başladığını söyleyen Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanı Bayram Akbaş, yapılan çalışmalarla eğitim sisteminin işgücü piyasasının beklentilerine sürekli yanıt verebilecek bir esnekliğe kavuşacağını belirtti.

Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanı Bayram Akbaş:

Türkiye'de devrim niteliğinde gelişmeler başladı

Türkiye'nin hızla gelişen dünyada bilimsel ve teknolojik açıdan rekabet edebilmesi için Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun hedef, politika ve stratejisi nedir?

Küresel ekonomide rekabet avantajı kazanmak için sürdürülebilir büyüme ile birlikte iyi işleyen bir istihdam piyasasının oluşturulması vazgeçilmez unsurlardandır. İyi işleyen bir istihdam piyasasının da temel özelliği ihtiyaç duyulan nitelikte işgücünün hareketliliğinin sağlanmasıdır. İşgücü hareketliliğinin önündeki engelleri kaldırmak için uygulanan yöntemlerden birisi, istihdam odaklı ve mesleki yeterliliği açık bir şekilde ortaya koyan meslek standartlarına dayalı ölçme, değerlendirme ve belgelendirme sistemi kurmaktır. Uluslararası akreditasyon ile kalite güvencesi sağlanmış bu sistem, özellikle gelişmiş ekonomilerde doğrudan eğitim sisteminin yapısını oluşturabildiği gibi mevcut sistemi tamamlayıcı bir fonksiyonu da icra edebilir.

Mesleki Yeterlilik Kurumu bu noktada, paydaşlarla birlikte, yeterlilikleri tanımlayan ve tanıyan uluslararası düzeyde kalite güvencesi sağlanmış Ulusal Yeterlilik Sistemini kurmayı ve işletmeyi kendisine görev edinmiş ve eğitimin istihdamla uyumunu güvence altına alarak nitelikli insan kaynağının oluşmasına öncülük eden, uluslararası ölçekte tanınan, etkin ve saygın bir kurum olma vizyonunu üstlenmiştir. 2011-2015 döneminde, kalite güvencesi sağlanmış ulusal yeterlilik sistemini oluşturmak ve sürdürmek, Mesleki Yeterlilik Belgeleri'ne uluslararası ölçekte itibar sağlamak Kurumun temel amaçları arasındadır. Bu kapsamda Ulusal Yeterlilik Çerçevesi'nin oluşturulması, hedeflenen sektörlerde ve sayıda ulusal meslek standartlarının ve ulusal yeterliliklerin hazırlanması, bunların eğitim sistemine yansıtılma-

sı, belgelendirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ve kalite güvencesini sağlayacak akreditasyon sisteminin kurulması ile ilgili hedefler belirlendi.

Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi hakkında bilgi verir misiniz? Meslek standartlarının belirlenmesi nde hangi aşamadayız?

Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi; ulusal meslek standartlarının oluşturulduğu, mesleki ve teknik eğitim ve öğretim programlarının bu standartlara göre hazırlandığı, işgücünün mesleki yeterliliğinin akredite olmuş kurumlarca yapılan teorik ve uygulamalı sınavlar sonucunda belgelendirildiği, alınan belgelerin ulusal ve uluslararası düzeyde geçerliliğinin sağlandığı, hayatboyu öğrenmenin desteklendiği, formel eğitim almadan mesleği öğrenen kişilere becerilerini belgelendirme imkanının verildiği ve iş dünyası temsilcilerinin sürece ilişkin tüm kararlara aktif olarak katıldığı adil, şeffaf ve güvenilir bir sistemdir. Bu sistemin

kurulmasının temel amacı eğitim ile iş-güçü piyasası arasında işlevsel bir bağ kurmaktır.

Bu sistemde koordinasyon MYK tarafından sağlanacak, MYK sistemde izleme, değerlendirme, görevlendirme ve yetkilendirme görevlerini üstlenecek. Öncelikle iş dünyası ve diğer ilgili tarafların katılımıyla taslak meslek standartları geliştiriliyor. Taslak meslek standartları belirli bir süre kamuoyunun da görüşüne sunulduktan sonra MYK sektör komitelerinde yapılan inceleme ve değerlendirmenin ardından MYK Yönetim Kurulu onayıyla Resmi Gazete'de yayımlanıyor.

Meslek standartlarının hazırlanmasını takiben gerçekleştirilecek olan Ulusal Yeterliliklerin hazırlanması süreci yine eğitim ve öğretim kurumları, iş piyasası ve ilgili diğer tarafların katılımıyla gerçekleşecek. Hazırlanan yeterlilik taslakları MYK sektör komitesinin değerlendirme ve incelemesinin ardından MYK Yönetim Kurulu onayıyla ulusal yeterlilik olarak kabul edilecek ve halen çalışmaları devam eden Ulusal Yeterlilik Çerçevesine (UYÇ) yerleştirilecek. Ulusal yeterlilikler sınav ve belgelendirme süreçlerinde, sınav materyali ile eğitim ve öğretim müfredatlarının ve materyallerinin geliştirilmesinde temel teşkil edecek. Ulusal yeterliliklere göre gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme sonunda başarılı olan bireylere MYK Ulusal Yeterlilik Belgeleri verilecek.

Sistemin ilk aşamasını oluşturan ulusal meslek standartlarının hazırlanması konusunda önemli bir aşama kaydedildi. Sektörlere ve mesleklere ilişkin yetkinliği ve temsil gücü olan işçi, işveren, meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle nitelikli işgücü gerektiren ve istihdam potansiyeli yüksek (tekstil, otomotiv, metal, inşaat, enerji, turizm gibi) sektörler başta olmak üzere toplam 17 Sektörde 28 meslek standardı hazırlama işbirliği protokolü imzalandı. Bu protokoller kapsamında toplam 567 ulusal meslek standardı için işbirliği yapıldı. Bugüne kadar 325 taslak meslek standardı hazırlandı. Hazırlanan bu taslak meslek standartlarının 143'ü Resmi Gazete'de yayımlanarak ulusal meslek standardı niteliği kazanmıştır. Mevcut protokoller yanında finans, ticaret, iş ve yöne-

tim, sağlık, tarım ve gıda, ulaşım gibi sektörlerde de meslek standartlarının hazırlanmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı içerisinde hızlanacaktır.

BELGELENDİRME AŞAMASINDA HEDEFLERE HENÜZ ULAŞILAMADI

Ulusal Meslek Standartlarının hazırlanması ile ilgili süreçte önemli bir aşama kaydedilmekle birlikte Ulusal Mesleki Yeterlilik Sisteminin ikinci ayağını temsil eden sınav ve belgelendirme aşamasında hedeflenen düzeye henüz ulaşamamıştır. Bunun en temel nedeni sistemin gerektirdiği yetkinlikte sınav ve belgelendirme yapacak yeterli sayıda kuruluşun olmamasıdır. Bugün itibarıyla Türkiye'de sadece birkaç kuruluş ulusal ya da uluslararası standartlara göre akredite olarak personel belgelendirme hizmeti veriyor. Ancak MYK, sistemin sınav ve belgelendirme ayağının da sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için bu alanda ölçme ve değerlendirme merkezlerinin kurulmasını teşvik ediyor.

Bu standartlar sanayi üniversite işbirliğini ve iş dünyasını nasıl etkileyecek? Meslek standartlarının uygulanmasının nasıl olacağı ve mezun öğrencilerin bu standartlardan nasıl etkileneceği hakkında bilgi verir misiniz?

Türkiye'de mevcut eğitim sisteminin iş yaşamının isteklerine yeterince duyarlı olmaması, iş hayatının ihtiyaçlarına beklenen hızda ve çeşitlilikte cevap verememesi eğitimin etkinliğini azaltan en önemli unsurlardan biridir. Meslek eğitiminin işgücü piyasasının taleplerine uygun nitelik ve nicelikte işgücü yetiştirememesi ve eğitim sonucu verilen belgelerin de geçerliliklerinin tatmin edici ölçülere dayanmaması çözülmesi gereken sorunların başında geliyor. Bu noktada işgücü piyasasının ihtiyaç ve beklentilerini yansıtan, bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için asgari ölçütleri ortaya koyan meslek standartlarına göre mesleki yeterliliğin belgelendirilmesi büyük önem taşıyor. Meslek standartları-

YÜKSEK VE ORTA SEVİYE ELEMAN İHTİYACI ARTACAK

Bugünün mesleklerinde geçmişe göre hangi farklılıklar görüyorsunuz? Yıldızı parlayacak meslekler hangileri olabilir sizce?

Bugün üretim süreçlerinde ve ekonomideki gelişmeler, ileri teknoloji ve bilgi yoğun meslekleri ya da meslek gruplarını ön plana çıkarmakla birlikte her alanda ve her meslek grubunda bilgi, beceri ve yetkinliğin sergilenmesi işgücü piyasasında bir adım önde olmayı sağlıyor. Geçmişe nazaran işgücü piyasasında çok aranan bir alanda yüksek öğretim görmüş olsalar dahi, bilgiye erişim, bilgiyi kullanma ve yorumlama, ilgili bilgisayar programlarına hâkim olma, yabancı dil ve disiplinler arası bir bakışa sahip olma gibi alanlarda kendini geliştirememiş olan bireylerin iş bulmada sıkıntı yaşadıklarını görüyoruz.

Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi'nin (CEDEFOP) "Future Skill Needs in Europe Focus on 2020" raporu mesleklere yönelik gelecek tahminlerini göstermesi açısından önemli bir çalışma. Söz konusu raporda, Avrupa'nın yakın gelecekte becerili işgücü problemi ile karşılaşacağı, beceri ihtiyacının giderek artmakta olduğu, örgün eğitim dışında öğrenilenlerin tanınmasına ve değer bulmasına yönelik sistemlerin kurulması gerektiği vurgulanıyor. 2020 yılına kadar açılacak yeni işlerin yaklaşık yüzde 58'inin (toplam 105 milyon açık işin yaklaşık 55 milyonu) özellikle mesleki yeterlilik gerektiren orta-seviye yeterlilikler olacağını tahmin edildiği de belirtiliyor. Mesleklerin yeterlilik yapıları ile ilgili önemli bir projeksiyon ise 2020'de tüm işlerin yüzde 31'inin yüksek-seviye yeterlilik, yüzde 50'sinin orta-seviye yeterlilik gerektireceği, düşük-seviye yeterliliklere olan ihtiyacın ise yüzde 18'e düşeceğini gösteriyor. Yeterlilik seviyelerinin Uluslararası Standart Eğitim Sınıflamasına (ISCED) göre yüksek, orta ve düşük olarak sınıflandırılan bu raporda orta seviye yeterlilik olarak adlandırılan ve çoğunlukla ara eleman mesleklerini kapsayan ve mesleki eğitim gerektiren nitelikli işgücüne ihtiyacın gelecekte de artacak olması dikkat çekici bir husustur.

nın eğitim ve iş yaşamının her alanında esas alınması öncelikle bireylere büyük fayda sağlayacak. Bireyler işgücü piyasasında iş ararken niteliklerine uygun işlere yönelecek, iş yaşamının rekabet ve teknoloji nedeniyle sürekli değişen yapısına uyum gösterebilecekler. Sistem sadece işgücü piyasasına katılan mezunlara yönelik değildir. MYK Kanunu'nda Kurumun görevleri arasında, hazırlanan meslek standartlarının mesleki eğitimde kullanılabilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) ile işbirliği yapmak yer alıyor. Bu işbirliği temelde gerek MEB'e bağlı okullarda, gerekse YÖK'ün koordinasyonundaki eğitim kuruluşlarında uygulanan müfredatların meslek standartlarına göre belirlenmesi ile sağlanacak. Dolayısıyla eğitim sistemimiz işgücü piyasasının beklentilerine sürekli yanıt verebilecek bir esnekliğe kavuşacak. Diğer taraftan iş yaşamı da ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü, katkı sağladığı ve kalite güvencesinden emin olduğu bir sistemden temin etme yoluna gidecek. Yine meslek standartlarının hazırlanması sürecine aktif olarak katılmaları sağlanarak eğitim sistemi içerisinde de belirleyici olma imkânını yakalayacaklar.

STANDARTLAR EĞİTİM PROGRAMLARINA YANSITILACAK

Meslek standartlarının eğitime yansımaları nasıl olacak? Mesleki eğitimde nasıl gelişmeler bekleniyor?

Türkiye'de Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun kurulması ile birlikte eğitim sistemimizde devrim niteliğinde sayılabilecek bir dönüşümün başladığını söyleyebiliriz. Mesleki ve teknik eğitim programlarının ulusal meslek standartlarına göre yapılması, ulusal meslek standartlarının sosyal tarafların katkısıyla oluşturulması ve belli aralıklarla güncellenmesi, eğitimde akreditasyon sisteminin kurulması, hayat boyu öğrenme anlayışının benimsenmesi, formel eğitimden geçmemiş ancak meslek hayatında çalışarak mesleki tecrübe ve beceri edinen kişilere de mesleki yeterliliklerini belgelendirme imkanının sunulması, meslekler ve sektörler arasında yatay ve dikey geçiş imkanlarının sunulması, uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir bir yeterlilik sisteminin kurulması gibi yeniliklerin temelinde meslek standartları yer alı-

YETERLİLİĞİ BELGELENDİRME SÜRECİ

MYK tarafından kabul edilen yeterliliklere göre yeterliliğini belgelendirmek ve MYK belgelerini edinmek isteyen kişiler, Kurum tarafından yetkilendirilmiş bir belgelendirme kuruluşuna başvurmalıdırlar. Yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşları ilgili yeterlilikte yer alan başvuru şartlarına göre belgelendirme başvurularını değerlendirir. Bireylerin belgelendirilmeleri ile ilgili süreci MYK'nın gözetim ve denetimi altında yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşları yürütür. Yapılacak ölçme ve değerlendirme sonucunda belge almaya hak kazananların listesi ile sınava ilişkin diğer bilgiler MYK'ya iletilir. MYK Yönetim Kurulunun onayı ile mesleki yeterlilik belgeleri düzenlenir.

yor. Bu sistem içinde Türkiye'de mesleki eğitiminin daha aktif ve işgücü piyasasının ihtiyaç ve beklentilerine daha uygun bir şekilde verilmesi sağlanacak. Bu konuda, Bakanlar Kurulu'nca uygun bulunarak 15 Temmuz 2010 tarihli ve 27642 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı"nda ulusal meslek standartlarının yayımlanmasından itibaren en geç bir yıl içinde eğitim programlarına yansıtılması ve takip eden eğitim yılında uygulamaya konulması gibi somut bir adım atılmış, bu hedefin gerçekleştirilmesi ise MYK'nın işbirliğinde MEB ve YÖK'ün sorumluluğuna verilmiştir.

Mesleki Yeterlilik Kurumu olarak kısa ve uzun vadeli projelerinizden bahsedebilir misiniz?

Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) 5544 Sayılı Kanununun yürürlüğe girmesinden itibaren geçen dört yılı aşkın sürede kuruluş çalışmalarını tamamlayarak asli faaliyetlerini yürüten bir kurum haline dönüştürülmüştür. MYK'nın kuruluş süreciyle eş zamanlı olarak çeşitli projeler geliştirilmiş ve uygulamaya konulmuştur. Bu projelerden en önemlisi, Avrupa Birliği tarafından fonlanan 10.9 Milyon Avro bütçeli "Türkiye'de Mesleki Yeterlilik Kurumunu ve Ulusal Yeterlilik Sistemini Güçlendirme Projesi"dir. Söz konusu proje ile MYK'nın kurumsal kapasitesini güçlendirmek ve iş dünyasını temsil eden kurum ve kuruluşların meslek standardı, sınav ve belgelendirme merkezleri oluşturmalarına imkân sağlamak ve böylece Ulusal Yeterlilik Sistemini sürdürülebilir kılmak amaçlanıyor. Bahse konu Proje Teknik Destek, Tedarik ve Hibe bileşenlerinden oluşuyor. Projenin Teknik destek bileşeni 4 Ekim 2010 tarihi itibarıyla başladı. Kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluşların meslek standardı, sınav ve belgelendirme merkezleri oluşturmalarını desteklemeyi amaçlayan 6 Milyon Avroluk Hibe bileşeninde ise 2010 yılında kurum ve kuruluşlardan alınan proje başvuruları alındı. Söz konusu başvuruların 2011 yılında sonuçlandırılması amaçlanıyor.

Bireylerin sahip oldukları öğrenme çıktılarının tanınmasını, biriktirilmesini ve taşınmasını sağlayacak olan UYÇ MYK'nın koordinasyonunda ilgili taraflarla birlikte hazırlanmakta olup, 2011 yılında tamamlanması hedefleniyor. UYÇ'nin hazırlanmasını takiben AYÇ ile referanslama çalışması tamamlanacak.